

ІІ НАУКОВА ІСТОРІЯ

*Серія інтерв'ю до Міжнародного дня
жінок і дівчат у науці*

Ірина Розора

*доктор фізико-математичних наук, професор,
завідувачка кафедри прикладної статистики факультету комп'ютерних наук
та кібернетики Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Сфера наукових досліджень:

теорія ймовірностей та математична статистика, аналітичні властивості випадкових процесів, аналіз даних.

Цитата, якою науковиця керується в житті або науці:

«Успіх не лише в тому, щоб дійти до мети самотужки, а й у тому, щоб надихати інших своєю сміливістю»

Шлях у науку

Як почалася ваша історія в науці?

Мій шлях у науку розпочався з поєднання постійної сімейної підтримки та наставництва вчителів. Саме вони допомогли мені не просто вивчати формули, а побачити справжню естетику та внутрішню логіку математичного світу.

Чому саме математика / ваша галузь?

Математика завжди була для мене природною мовою: у школі вона давалася легко, а приклад старшої сестри, яка закінчила механіко-математичний факультет, став для мене справжнім орієнтиром. Для мене математика – це не лише «цариця наук», а й спосіб упорядкувати думки. Вона дарує інтелектуальний спокій, чіткість і справедливість, які іноді важко знайти в інших сферах.

Чи був момент, коли ви сумнівалися, що це «ваше»?

Звісно, для мене сумніви – це невіддільна частина будь-якого шляху. Я переконана, що кризові моменти необхідні: долаючи їх, ми стаємо сильнішими та гартуємо характер для досягнення високих цілей.

Хто або що найбільше підтримало вас на старті?

Фундамент мого успіху заклали батьки та сестра. Попри непрості 90-ті, вони створили всі умови, щоб я могла зосередитися на навчанні та розвивати дисципліну. Величезну роль відіграла моя шкільна вчителька, Ліна Борисівна, чия закоханість у свій предмет була неймовірно заразною. Професійне ж становлення відбулося на механіко-математичному факультеті. Мені пощастило навчатися на кафедрі теорії ймовірностей та математичної статистики під керівництвом видатного вченого Михайла Йосиповича Ядренка. Проте ключовою постаттю в моєму науковому житті став мій учитель і науковий керівник Юрій Васильович Козаченко. Його безмежна віра в мій потенціал та вміння відкривати нові горизонти в науці стали для мене вирішальними.

Виклики

З якими труднощами ви стикалися як жінка в науці?

Я б не сказала, що шлях був складним саме через гендерну приналежність, проте певний внутрішній тиск відчувався. На початку кар'єри, коли я щойно стала асистенткою після захисту дисертації, було відчуття, що я повинна працювати вдвічі більше і бути на голову вищою за колег-чоловіків, аби мене сприймали серйозно.

Чи доводилося вам доводити свою компетентність більше, ніж колегам-чоловікам?

Це відчуття доведення своєї фаховості було актуальним лише на старті. На щастя, наука – це сфера, де зрештою говорять результати. Коли з'являються публікації, успішні проєкти та визнання спільноти, питання гендеру відходить на другий план, поступаючись місцем професіоналізму.

Чи маєте ви синдром самозванця. Якщо так, то як ви з ним справляєтеся?

Так, цей синдром час від часу давав про себе знати. У такі моменти мене рятували дві речі: підтримка близьких та мого наукового керівника, а також зміщення фокусу з себе на інших. Коли я запитую себе: «Кому я можу допомогти своїми знаннями? Яку користь принесе моя робота студентам чи колегам?», тривога зникає. Дія – найкращі ліки проти сумнівів.

Який найскладніший момент у кар'єрі ви вже пройшли?

Кожен етап має свої виклики, але найскладнішим для мене виявилось вигорання. Це стан, коли втрачається цікавість навіть до улюбленої справи. Я зрозуміла, що наукова робота – це марафон, а не спринт. Тепер я прискіпливіше ставлюся до власного балансу: вчуся не брати на себе занадто багато завдань одночасно і даю собі простір для відновлення. Тільки зі стану внутрішнього ресурсу можна створювати щось справді цінне.

Баланс у житті

Як ви поєднуєте науку з особистим життям?

Для мене це не стільки про баланс, скільки про інтеграцію. Я – щаслива мама двох дітей, і моя наука завжди зростала разом із ними. З теплим усміхом згадую часи, коли писала наукові статті на лавці в парку, поки діти спали у візочках, або працювала в ноутбукі, чекаючи їх із гуртків.

Чи реально «мати все» – і кар'єру, і сім'ю?

Питання не в тому, чи реально «мати все», а в тому, що саме ми вкладаємо в це поняття. Я проти гонитви за ідеальними картинками. Для мене справжня цінність – це люди: моя родина, друзі та колеги.

Що допомагає не вигорати?

Найкращий захист від вигорання – це чесність із собою, дозволяти собі бути не ідеальною.

Успіх і мотивація

Яким досягненням ви найбільше пишаєтеся?

Якщо про професійні досягнення говоримо, то захист докторської дисертації. Але я неймовірно щаслива, коли передаю свої знання і вміння своїм студентам, учням, аспірантам і сильно радію та пишаюсь їх успіхам також.

Що для вас означає успіх у науці?

Успіх у науці для мене – це не фінішна пряма, а стан постійного відкриття, дорога, по якій цікаво і радісно йти.

Який міф про жінок у STEM ви хотіли б зруйнувати?

Найбільший міф – це те, що математика «не має жіночого обличчя» через свою суворість. Я хочу зруйнувати стереотип, нібито емпатія, м'якість чи материнство заважають раціональному мисленню. Навпаки, жіночий погляд приносить у науку особливу глибину, іншу інтуїцію та вміння багатозадачно й нестандартно підходити до розв'язання проблем.

Послання майбутнім науковицям

Що б ви сказали собі 10 років тому?

Вір у себе, йди до мети та допомагай іншим досягати їх вершин

Яку пораду дали б дівчатам, які бояться йти в науку?

Не дозволяйте страху затьмарити вашу цікавість. Наука – це захоплива подорож, де ваш інтелект і бачення є вашою головною силою. Вірте у свій потенціал, ставте амбітні цілі та шукайте однодумців. Пам'ятайте: успіх не лише в тому, щоб дійти до мети самотужки, а й у тому, щоб надихати інших своєю сміливістю.

Чому жінкам важливо бути видимими в науковому просторі?

Жінки в науці – це вже не виняток, а реальність. Наша видимість важлива, бо вона створює нові рольові моделі для майбутніх поколінь. Важливо бути видимими, щоб підтримувати одна одну, ділитися досвідом і разом створювати середовище, де інтелект та професіоналізм цінуються понад усе.